

1. Aleksander Sergejevič Puškin: JEVGENIJ ONJEGIN (odl. Berilo 4)

Puškin (1799-1837) predstavlja enega vrhov ruske romantike, s svojim znamenitim romanom v verzih Jevgenij Onjegin pa že nakazuje bilžino realizma.

Puškin izhaja iz stare plemiške rodbine. Po liceju je dobil službo v zunanjem ministrstvu. Zaradi liberalnih nazorov je bil pregnan v južno Rusijo in na Kavkaz, več kot dve leti pa je bil v hišnem priporu na lastnem posestvu. Kasneje se je poročil in l. 1837 padel v dvoboju zaradi ženine časti (verjetno je šlo za politično spletko).

Pisal je liriko, epiko (Jevgenij Onjegin) in prozo (roman Stotnikova hči in novela Pikova dama).

Jevgenij Onjegin zaradi verzne oblike spominja na ep, vendar pa je mogoče hitro dokazati, da gre za roman. Snov ni mitološka, nadnaravne sile žive samo v ljudski domišljiji, šegah in vražah. Celotno dogajanje je odvisno od kreativnosti upovedenih oseb. Junaki nimajo v naprej danih lastnosti, ampak se skozi dejanja spreminjajo in razvijajo. Delo je razdeljeno na poglavja in ne na speve.

Roman ima 8 poglavij, ki so zgrajena iz onjeginskih kitic (okoli 50 kitic je v vsakem poglavju): 14 verzov, 8-9 zlogov, jamb (U-), ženske (A) in moške (a) rime - bAbCCččDeeDff.

V romanu se prepletajo romantične in realistične prvine. O romantiki pričajo: verzna oblika, gesla na začetku poglavij, občutje glavnega junaka (odvečni človek, Byron, spleen-handrá), šege in vraže, usodne ljubezni, strasti in maščevanja (dvoboj). Realistični pa so opisi preprostih ljudi, povprečnih značajev, pa tudi upovedovanje sedanjega trenutka (ne zgodovine!), socialnih in političnih razmer.

Dogajanje je postavljeno v Petrograd, Moskvo in podeželje Krasnogorska po l. 1820. Gre za čas absolutizma (carizem); skozi fevdalni red so razvidni hierarhični družbeni odnosi (plemstvo, tlačani) in patriarhalna družina.

Roman se začne sredi dogajanja (in medias res), ko se Onjegin pelje k umirajočemu stricu, po katerem bo dedoval. Puškin nas mimogrede seznanja z junakovim značajem: vase zaverovan predstavnik praznega meščanskega življenja, ki se smili samemu sebi in nima nobene volje; življenje mu teče med gledališčem, plesi in saloni; je tipičen primer z dolgočasnega odvečnega človeka. Po stričevi smrti se Onjegin preseli na podeželje, a je prelen, da bi se lotil ustvarjalnega dela. Velikodušno osvobodi svoje kmete-tlačane, zato skoraj obuboža. Zbudi ljubezen v naivni deklici Tatjani, ko pa mu ona razkrije svoja čustva, jo hladno in pokroviteljsko (čeprav pošteno) zavrne. Seznan se s študentom in pesnikom Lenskim, zaročencem Tatjanine sestre, in ga kasneje v nesmiselnem dvoboju ubije. Čez nekaj let se v Moskvi sam zaljubi v že poročeno Tatjano, a ona ga ponosno zavrne, čeprav ga še vedno ljubi.

V Berilu 4 je 5 spevov iz 1. poglavja romana. Iz spevov je razvidna duhovna podoba glavnega junaka Jevgenija Onjegina. Vse noči prepleše in se udeležuje zabav, vendar ga začne takšno življenje dolgočasiti. Sam pravi, da se mu je uprl šum sveta; postal je nezadovoljen s svetom okoli sebe in s samim seboj, zajel ga je spleen (rus. handrá), torej občutje odvečnosti in dolgočasnosti, ki ga poznamo zlasti iz Byronove pesnitve Childe Harold. Nič ga ni zanimalo, vse življenjske sladkosti in radosti so postale brezvredne. Iz spevov lahko vsaj delno spoznamo peterburško plemiško nočno življenje, slutimo pa tudi utrip delovnega vsakdana, ki ga onemogli Onjegin sladko prespi, da bo naslednjo noč spet pri močeh. Duhovna podoba glavnega junaka je izrazito romantična, realistične prvine pa so razvidne iz orisa delovnega jutra.